

La teoria transformista de Lamarck

“L'experiència en l'ensenyament m'ha fet sentir quant útil seria ara una *Filosofia zoològica*, és a dir, un cos de preceptes i de principis relatius a l'estudi dels animals, i igualment aplicables a les altres parts de les ciències naturals, ja que els nostres coneixements dels fets zoològics han fet, en els darrers trenta anys, progressos considerables”. Així comença l'advertiment d'aquest clàssic de Jean Baptiste Lamarck (Bazentin, 1744 – París, 1829) que va publicar el 1809 i que conté les bases de la seva teoria transformista (que inclou una de les primeres reflexions sobre l'evolució humana). Aquestes línies marquen el gran objectiu que sempre va perseguir Lamarck: crear un sistema que perme-

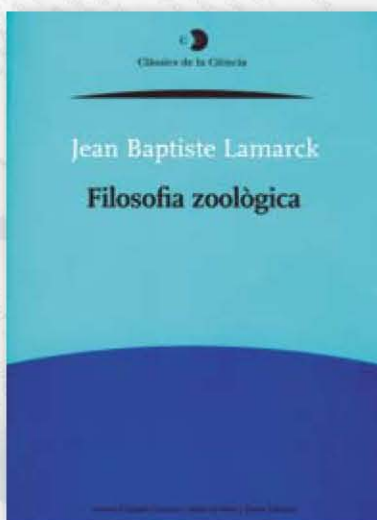
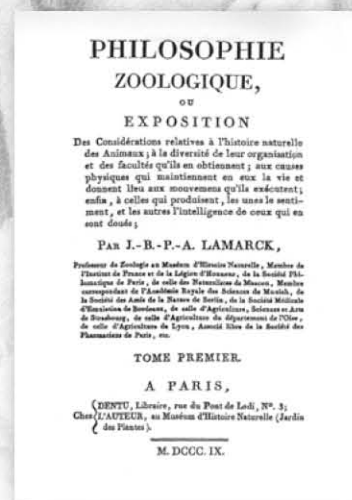
tés comprendre el funcionament de la natura en el seu conjunt. És possiblement aquesta visió de la ciència la que va provocar tants detractors de les seves diverses teories, ja que Lamarck no es va limitar al camp de la zoologia, sinó que va publicar articles en diverses disciplines que avui coneixem com química, meteorologia, geologia i paleontologia.

Entre les seves ambicions hi havia l'elaboració de tres obres: una primera que comprengués la teoria de l'atmosfera, la *Météorologie*; una segona sobre l'escorça externa del globus, la *Hydrogéologie*, i una tercera sobre els cossos vius, la *Biologie*. D'aquestes, finalment només es publicaria la segona, però és evident que aquesta *Biologie* havia de ser el marc on incloure les seves idees transformistes i que finalment es van dividir en diverses publicacions. *Filosofia zoològica* seria una de les que passaria més desapercibuda, ja que era una ampliació de *Recherches sur l'organisation des corps vivants*, publicada set anys abans. Seria més endavant, cap a finals del segle XIX i principis del XX, que en ple debat entre lamarckistes i darwinistes l'obra es convertiria en un referent de la teoria evolutiva de Lamarck.

Filosofia zoològica s'estructura en tres parts; una primera bàsicament de zoologia on, com ell mateix indica, s'inclouen les consideracions sobre la història natural dels animals, els seus caràcters, relacions, organització, classificació i espècies, i una segona i tercera parts que se centren en el funcionament de la vida i del cervell humà. En aquestes darreres es planteja, entre d'altres, quines són des del punt de vista de Lamarck les condicions que exigeix existir o les causes físiques del sentiment. Com ell ma-

teix reconeix amb optimisme al final de l'advertiment: “Les consideracions exposades en la segona i la tercera parts abracen, sens dubte, subjectes molt difícils d'examinar, i fins i tot qüestions que semblen insolubles, però ofereixen tant d'interès, que els intents des d'aquest punt de vista poden ser avantatjosos, sigui mostrant veritats no percebudes, sigui obrint la via que pot conduir a aquestes”.

Aquesta primera edició completa de les tres parts del llibre original en català es presenta dins de la col·lecció Clàssics de la Ciència (Institut d'Estudis Catalans, Editorial Pòrtic i Eumo Editorial) que inclou altres títols com *La geometria*, de René Descartes, o el *Tractat elemental de química*, d'Antoine-Laurent Lavoisier. Compta amb una introducció extensa del seu traductor, Agustí Camós, en la qual no només fa un repàs a la vida i obra científica de Lamarck sinó que també argumenta la necessitat de reescriure alguns dels tòpics que van acompanyar l'existència d'aquest magnífic naturalista que va viure una època de noves teories, com va ser finals del segle XVIII i principis del XIX. |

Fitxa tècnica

Filosofia zoològica

Jean Baptiste Lamarck

Clàssics de la Ciència

Institut d'Estudis Catalans / Editorial Pòrtic

/ Eumo Editorial

Barcelona

454 pàgines